

Sylwester Czopek

Konferencja i wystawy poświęcone garncarstwu i kaflarstwu w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie

W dniach 21—23 września 1993 roku odbyła się w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie międzynarodowa, interdyscyplinarna konferencja naukowa „Garncarstwo i kaflarstwo na ziemiach polskich od późnego średniowiecza do czasów współczesnych”. W trakcie 3-dniowych obrad ogłoszono 25 referatów i komunikatów. Ich tematami były wszelkie aspekty związane z produkcją i użytkowaniem wyrobów ceramicznych — naczyń i kafla, w dość szerokich ramach chronologicznych. Było to celowym zamierzeniem organizatorów, aby nadać konferencji charakter interdyscyplinarnego spotkania archeologów, etnografów, historyków sztuki i kultury materialnej.

Konferencję rozpoczęto od dwóch referatów ogólnych, niejako wprowadzających w problematykę — „Główne momenty raz jeszcze. Uwagi o przemianach ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytnej” (prof. dr hab. L. Kajzer) i „Rozkwit i zniwierz ceramiki siwej” (dr E. Fryś-Pietraszkowa). Największa grupa wystąpień dotyczyła ceramiki naczyniowej lub kafla z poszczególnych stanowisk lub małych regionów — „Ceramika z Miechocina. Z perspektywy 25 lat” (mgr T. Szetela-Zauchowa), „Ceramika średniowieczna i nowożytna w Będziemyślu. Z pozostałości dworu obronnego” (mgr A. Lubelczyk), „XVI-wieczne kafle z Będziemyśla, woj. rzeszowskie” (dr S. Czopek), „Technologia i asortyment średniowiecznych naczyń ceramicznych używanych w klasztorze w Strzelnie” (mgr K. Sulowska-Tuszyńska), „Ceramika z grodziska stożkowatego w Letnicy, gm. Świdnica, woj. zielonogórskie, stan. nr 12” (mgr J. Lewczuk), „Ceramika z wieży rycerskiej w Witkowie, gm. Szprotawa, woj. zielonogórskie, stan. nr 6” (mgr S. Kałagate), „Ceramika późnośredniowieczna z zamku w Reszlu” (mgr. I. Sikorska-Uflik), „Budowa kafla w XVI—XVII wieku na tle sposobu ogrzewania pomieszczeń zamkowych i mieszczanskich na podstawie badań wykopaliskowych w Reszlu, woj. olsztyńskie” (mgr I. Mirkowska), „Kafle renesansowe ze zbiorów Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie” (mgr G. Kobrzeńska-Sikorska), „Garncarstwo i kaflarstwo w Bieczu od późnego średniowiecza do czasów współczesnych” (mgr mgr G. i T. Ślawscy). Wyjątkowy był komunikat prezentujący możliwości badań spec-

jalistycznych, laboratoryjnych — „Badania fizyko-chemiczne ceramiki zabytkowej na przykładzie późnośredniowiecznej ceramiki płockiej” (dr M. Daszkiewicz). Nieco ogólniejsze uwagi dotyczyły kafla — „Grupa znalezisk kaflowych. Przyczynek do badań historii kaflarstwa polskiego” (mgr J. Renner) i „Zarys historii rzemiosła zduńsko-garncarskiego w Malborku” (mgr B. Pośpieszna). Interesująco przedstawiono problematykę etnograficzną. Były to omówienia kolekcji muzealnych — „Kolekcja ceramiki w zbiorach Muzeum Etnograficznego w Krakowie” (mgr A. Rataj), „Ceramika użytkowa w południowo-wschodniej Polsce (od końca XIX wieku do czasów współczesnych) w zbiorach Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku” (mgr D. Blin-Olbert) — a także poszczególnych regionów i ośrodków — „Rzemiosła garncarskie w Zielonogórskim” (dr B. Kołodziejska), „Ceramika ludowa z terenu Pomorza Wschodniego od końca XIX wieku do czasów współczesnych” (mgr A. Kwaśniewska), „Ośrodki garncarskie na Zamojszczyźnie — historia, rozwój, zanik” (mgr mgr R. Kamiński, A. Urbański), „Ośrodek garncarski w Medyni i Zalesiu — tradycje i współczesność” — z prezentacją filmu (dr K. Ruszel). Uzupełnieniem tej problematyki był referat bardziej ogólny „Kultowa funkcja naczyń ceramicznych” (dr A. Karczmarszewski). Bardzo interesujące okazały się wystąpienia gości ze Słowacji i Ukrainy, poszerzające problematykę konferencji w aspekcie terytorialnym i rzeczowym — „Habanowie i ceramika Habanów w Słowacji od XVI do XVIII wieku” (dr F. Kalesny), „Keramika XIV—XVIII st. z dosłidzeń L'vova 1992 r.” (dr V. Petegirič), „Osobliwosti dekoruvannja keramiki Luc'ka dobi pizn'ogo sereďn'oviočja” (mgr S. Ters'kij).

Konferencji towarzyszyły specjalnie przygotowane wystawy. Pierwsza z nich pt. „Ceramika Małopolski od XIV do XVIII wieku” pokazywała rozwój produkcji naczyń i kafla w wielu ośrodkach małopolskich — od Krakowa po Przemyśl i od Krosna po Sandomierz. Na szczególną uwagę zasługuje wyeksponowanie bardzo różnorodnych kafla, w tym o dużych walorach estetycznych, część z nich pochodząca z najnowszych badań i odkryć była pokazywana po raz pierwszy. Druga ekspozycja nosiła tytuł

„Malowany dzban. Wiejskie ośrodki ceramiczne na terenie Małopolski w XIX i na początku XX wieku”. Pokazano na niej różnorodność produkowanej ceramiki ze zwróceniem szczególnej uwagi na cechy różnicujące wytwory poszczególnych ośrodków.

Obydwie wystawy były uzupełnieniem zagadnień poruszanych w trakcie obrad. Dały także podstawę do wieloaspektowej dyskusji na bazie konkretnych materiałów zabytkowych.

Konferencja miała służyć podsumowaniu aktual-

nego etapu badań nad ceramiką, zwracając jednocześnie uwagę na zbieżność interesów wielu dyscyplin w tym właśnie zakresie. Dość wyraźnie podkreślono, że mimo iż ceramika może stanowić sam w sobie problem badawczy, to jednak powinna być jednym z wielu aspektów do poznania kultury materialnej.

Omawiany cykl imprez (konferencja i wystawy) został wyróżniony w ogólnopolskim konkursie na najciekawsze wydarzenie muzealne 1993 roku.